

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«لایحه پیشگیری از وقوع جرم»

دوره هشتم - سال اول

شماره ثبت:

۴۵

شماره ترتیب چاپ:

۴۶

تاریخ چاپ:

۱۳۸۷/۴/۱۲

الف) معرفی لایحه

پیشگیری از جرم اصطلاحاً عبارت است از مجموعه اقدامات پیشگیرانه با هدف تحدید خطر وقوع جرم از راه ناممکن ساختن یا دشوار کردن یا کاستن از احتمال وقوع آن بدون تأکید بر مجازات. پیشگیری از وقوع جرم در این معنا از دستاوردهای دنیای جدید است و از تقسیمات و سطوح متعددی برخوردار است که عبارتند از:

۱. پیشگیری عمومی که مبتنی بر بازدارندگی و عبرت‌آموزی و ناظر به بزهکاران احتمالی است.
  ۲. پیشگیری خاص که مبتنی بر اصلاح، درمان و بازسازی شخصیت اجتماعی و ناظر به بزهکاران واقعی است.
  ۳. پیشگیری اجتماعی که مبتنی بر تقویت قابلیت‌ها و استعدادها از طریق توسعه اجتماعی و ناظر به گروه‌های در معرض خطر برای اجتماعی شدن است.
  ۴. پیشگیری وضعی که مبتنی بر تقویت نهادهای انتظامی و ناظر به قربانیان احتمالی جرم است.
- پیشگیری از جرم از جمله مسائل اساسی و سیاست‌های کلان جوامع امروزی است. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نیز در اصل ۱۵۶ به این مسأله توجه جدی نموده است. برابر بند «۵» اصل مذکور اقدام مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم از جمله وظایف قوه قضائیه می‌باشد. در این راستا، لایحه پیشگیری از وقوع جرم درصدد است با تأسیس نهادهای رسمی زمینه تدوین سیاست‌ها و راهکارهای جامع، ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های مسئول و جلب مشارکت عمومی در امر پیشگیری از جرم را فراهم آورد. از همین رو، روح لایحه و اهداف و مقاصد عمومی آن مطلوب و منطبق با اصول قانون اساسی ارزیابی می‌شود.

ب) اشکالات لایحه

در عین حال برخی اشکالات ماهوی و ساختاری در لایحه وجود دارد که جزئیات آن در گزارش تفصیلی مرکز پژوهش‌ها همراه با پیشنهادهای جایگزین آمده است. اجمالاً این اشکالات در موارد ذیل است:

۱. تعریف پیشگیری از جرم و تقسیم‌بندی سه‌گانه آن،
۲. ترکیب شورای عالی پیشگیری از وقوع جرم و دامنه وظایف آن،
۳. ساختار و شرح وظایف دبیرخانه شورای عالی،
۴. ترکیب و دامنه وظایف کمیسیون‌های سه‌گانه اجتماعی، انتظامی و قضائی و چگونگی تعامل آنها با شورای عالی،

شماره مسلسل:

۲۴۰۹۲۵۸-۱

مهر ماه ۱۳۸۷

۵. ترکیب و شرح وظایف شوراهای استانی و چگونگی تعامل آن‌ها با شورای عالی و شورای شهرستان.

ج) پیشنهادها

به منظور رفع اشکالات فوق اصلاحات زیر پیشنهاد می‌شود:

۱. پیشگیری از جرم به صورت علمی تعریف و اقسام و روش‌های آن از ماده یک لایحه حذف شود.

۲. ریاست شورای عالی پیشگیری به رئیس قوه قضائیه واگذار و در ترکیب اعضای آن مسئولین دستگاه‌های

اجرایی، قضایی و کارشناسان مسائل مرتبط با پیشگیری دیده شود.

۳. به جای دبیرخانه شورا سازمان پیشگیری از جرم تعریف و پیش‌بینی شود و در واقع ساختار تشکیلات رسمی

پیشگیری به ترتیب در شورای عالی، سازمان پیشگیری، شوراهای استانی و شوراهای شهرستانی پیشگیری از وقوع

جرم سازمان‌دهی شود.

۴. حذف کمیسیون‌های موضوعی ماده (۶) به بعد و ارجاع وظایف آنها به سازمان پیشگیری از وقوع جرم.

نتیجه‌گیری

در مجموع با رعایت اصلاحات پیشنهادی، تعریف و تصویب تشکیلات رسمی پیشگیری از وقوع جرم و تعیین شرح وظایف

قانونی آنها می‌تواند در کاهش آمار مجرمیت و تقلیل هزینه‌های هنگفت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی آنها مؤثر

واقع شود و زمینه‌های اجرای اصلی از اصول قانون اساسی را فراهم آورد.